

Malmö Konserthus

Torsdag 11 november 2010 kl 19.30

FYRA S I LÆKEN

MALMÖ SYMFONIORKESTER

RALF KIRCHER dirigent (ersätter Vassily Sinaisky)

BORIS GILTBURG piano

Jörgen Svensson, konsertmästare

RICHARD STRAUSS (1864-1949)

Don Juan, symfonisk dikt / 17 min

DMITRIJ SJOSTAKOVITJ (1906-1975)

Pianokonsert nr 2 F-dur, op 102 / 20 min

Allegro
Andante -
Allegro

PAUS

JEAN SIBELIUS (1865-1957)

Symfoni nr 1 e-moll, op 39/ 38 min

Andante ma non troppo – Allegro energico

Andante (ma non troppo lento)

Scherzo (Allegro ma non troppo)

Finale (quasi una Fantasia)

Malmö Konserthus

Torsdag 11 november 2010 kl 19.30

RALF KIRCHER dirigent

Österrikiske dirigenten Ralf Kircher är utbildad i slagverk, komposition, kör- och orkesterdirigering vid Universitæt für Musik i Wien. Han fortsatte studera dirigering för Leif Segerstam vid Sibelius-Akademien i Helsingfors och tog där sitt dirigentdiplom 2001. Han har sedan arbetat med de flesta större finska orkestrarna, bl a Finlands Radiosymfoniker, Helsingforsfilharmonikerna, symfoniorkestrarna i Lahtis, Åbo och Uleåborg samt framträtt vid Operafestivalen i Savonlinna. Han uruppförde Leif Segerstams Symfoni nr 101 i Taiwan 2004. Kircher har också anlitats flitigt av Finlands Radiosymfoniker vid en rad TV-inspelningar av allt från operaarior av Wagner, Adams och Leoncavallo och lieder av Gustav Mahler till jazzarrangemang för symfoniorkester av Thelonius Monk. Kircher engageras förstås även i sitt hemland, t ex av Wienerfilharmonikerna, Wiens Symfoniorkester, Wiener Hofkapelle, Staatsoper-orkester och Radiosymfonikerna i Wien, Wiener Klangforum och utanför huvudstaden av Niederösterreichisches Tonkünstlerorchester, Bruckner Orchester Linz och Kärntner Sinfonieorchester i Klagenfurt. Han har spelat in verk av Mozart och Strauss med Schönbrunner Schlossorchester (Image) och utdrag ur Läderlappen med medlemmar ur Wiens Symfoniorkester (Mediartis). Kircher debuterade i Sverige med Helsingborgs Symfoniorkester 2004 och ett par år senare dirigerade han Gävle Symfoniorkester. Senare har han bjudits in till Sveriges Radios Symfoniorkester. Efter att ha debuterat som operadirigent vid

Nationalteatern i Prag 2003 engageras han även i operasammanhang. Vid sidan av dirigentuppgiften framträder Kircher som slagverkssolist.

Foto: Pekka Saarinen

Ralf Kircher tilldelades Chivas Baton Conductor's Award 2004.

BORIS GILTBURG piano

Rysk-israeliske pianisten Boris Giltburg vann den internationella pianotävlingen i Santander 2002 när han var 18 år och därefter var han snart uppbokad av framstående konserter i bl a Europa och hemma i Israel, där Zubin Mehta tidigt uppmärksammade hans kvaliteter. Boris föddes i Moskva, men växte upp i Tel Aviv. Pianotalangen fick han med modersmjölken - mamma och gammelmormor var pianolärare och mormor är fortfarande verksam konsertpianist. Senare har han studerat för Arie Vardi vid Buchmann-Metha School of Music i Tel Aviv.

Giltburg har uttryckt ett särskilt intresse för ryska kompositörer, något som bekräftades på hans debutinspelning (EMI) 2006: Prokofjevs Sonat nr 8, Skrjabins Sonat nr 2 och Mussorgskijs Tavlör på en utställning. Kritikerna hyllade honom för hans mod, tekniska briljans, balans och känsla. "Om man spelar det man gillar, gör det inget att det är svårt", berättade han i BBC Music Magazine när skivan hade släppts.

Boris Giltburg har vid det här laget hunnit med många solistframträdanden efter sitt genombrott med The Philharmonia under

ledning av Pletnev vid Royal Festival Hall i London. Bl a har han spelat med Royal Liverpool Philharmonic Orchestra, Bournemouth Symphony Orchestra, City of Birmingham Symphony Orchestra, BBC Scottish Symphony, DSO Berlin, Kungliga Flamländska Filharmonikerna, Pragsymfonikerna och USA-debut 2007 med Indianapolis Symphony Orchestra vid det tillfället ledd av Vassily Sinaisky. Tack vare Zubin Mehta gästade han regelbundet Jerusalems Symfoniörkester och Israels Kammarorkester som han turnerade med i USA som tonåring. Boris Giltburg har givit recitaler vid bl a Wigmore Hall i London, Concertgebouw i Amsterdam, Louvren i Paris, konserthuset i Wien, Zürich Tonhalle, Herkulesaal i München och Teatro San Carlo i Neapel. Förra året debuterade han vid Luzernfestivalen. Säsongen 2010/2011 återvänder han bl a till Wigmore Hall och debuterar vid BBC Proms med Liszts Piano-konsert nr 1 tillsammans med BBC Scottish Symphony och Martyn Brabbins.

RICHARD STRAUSS

Don Juan

Don Juan är det första verk där Richard Strauss helt funnit sin egen stil. Endast 24 år gammal (1888) skapade han denna överväldigande elegant orkestrerade tondikt, som svepte med sig publiken redan vid det första framförandet. Don Juan-legenden finns i en rad olika versioner. Strauss valde som utgångspunkt Lenaus dramatiska fragment. Handlingen är den vanliga: Don Juan förför och överger en rad kvinnor och sedan dör han på slutet. Det speciella i Lenaus behandling av ämnet är att konsekvenserna för omvärlden av Don Juans handlande är ovanligt förödande. Till slut anser Don Juan själv att han gått för långt. Lenau har helt rensat bort de övernaturliga element, som oftast häftar vid Don Juans död. I en duell sänker han plötsligt värjan och låter motståndaren sticka rakt i hjärtat. Denne Don Juan är också ovanligt pratsam. Han motiverar och förklarar hela tiden varför han handlar som han gör och har väldiga teorier om att helt och fullständigt leva i ögonblicket. Samtidigt söker han efter den perfekta kvinnan, målet är att dö av hennes kyss. När nu ingen kvinna lyckas kyssa ihjäl honom ger han upp. Det är oklart om hans duelldöd beror på detta eller om han försöker ta konsekvenserna av att ha drivit en teori för långt.

Strauss sätter inte, som i t ex Also sprach Zarathustra eller Eine Alpensinfonie, förklarande rubriker över avsnitten i partituret, utan nöjer sig med att citera tre av Don Juans små förklarande tal som ett förord. Musiken följer varken handlingen eller de tre citaten punkt för punkt. Förödelserna som Don Juan sprider omkring sig tycks inte intressera Strauss. Det är istället två andra sidor av historien som verkat locka honom: Möjligheten att helt identifiera sig med den ögonblickstörstande huvudpersonen och aningen om

en rent musikalisk, elegant form som ligger dold i Lenaus drama. Kompositionen öppnar med en hastig följd av flera teman, som alla kan betraktas som porträtt av Don Juan. Härpå följer en rad teman, som beskriver några av kvinnorna han möter och som får utgöra material för två stora kärleksscener. Efter den sista kärleksscenen kastar Strauss in ett nytt, heroiskt Don Juan-tema, helt utan stöd hos Lenau, men med magnifik musikalisk effekt. Detta nya tema sammankopplas med de inledande i en scherzoliknande maskeradepisod, som slutar med en katastrof. De övergivna älskarinnorna visar sig helt kort och spöklikt. Musiken stegras till en grandios höjdpunkt för att plötsligt utan förvarning avbrytas av ett dallrande pianissimoackord. Den dödande svärdsstöten utdelas av två trumpeter och stycket slutar kusligt känslolöst och distanserat.

© Tore Eriksson

New York 1904

DMITRIJ SJOSTAKOVITJ

Pianokonsert nr 2

Stalins nära medarbetare Andrej Zjdanov startade 1948 kampanjer mot "formalism" och "kosmopolitanism" för att "komma till rätta" med den nya musiken i Sovjetunionen. En stor tonsättarkonferens mynnade ut i ett dekret där Sjostakovitj framhölls som en av de västa syndarna och det beslöts att man skulle "likvidera" den formalistiska musiken. Under de följande åren skrev Sjostakovitj endast ett fåtal "egna" verk. Framför allt kan nämnas den första violinkonserten och sångcykeln *Från den judiska folkpoesin*. Den judiska folkmusiken betydde mycket för Sjostakovitj och i flera av hans verk finner man återklanger av den. Mot slutet av 1940-talet växte antisemitismen i Sovjet för att nå en extrem höjdpunkt åren före Stalins död. Både konserten och sångcykeln var omöjliga att framföra vid denna tid. Under dessa svåra år skrev Sjostakovitj istället en hel del "officiell" musik som uppfyllde kommunistpartiets krav, t ex oratoriet *Sången om skogarna* och också filmmusik till ett flertal långfilmer av propagandakaraktär. Stalin dog 1953 och efter ett uppehåll på åtta år skriver Sjostakovitj en ny symfoni, den tionde. Verket blev omedelbart mycket omdiskuterat i sovjetiska kulturkretsar. Dess framgång signalerade dock att en ny period med viss konstnärlig frihet kommit. Men det så kallade "tövädret" under Chrusjtjov-epoken var synnerligen lynnigt och drabbades ofta av plötsliga omslag, något Sjostakovitj kom att märka ganska snart.

Sjostakovitjs andra pianokonsert tillkom vid tiden för den väldiga elfte symfonin och är ett mer lättsamt mellanspel i hans produktion. Konserten har snarast större likheter med hans filmmusik eller operett *Tjerjomusjki* än med hans symfoniska produktion. Första satsen slår omedelbart an den ljusa

och direkta ton som genomsyrar verket. Den andra satsen blickar tillbaka på 1800-tallets romantik med särskilda referenser till Chopin och Rachmaninov. Satsen går direkt över i den snabba finalen. Liksom i finalen till Sjostakovitjs första pianokonsert möter man här ett skämtsamt tonfall. Associationerna går till cirkusmusik som snubblar in i en sjutaktsrytm och parodi på Czernys och Hanons kända pianoetyder - allt i en virvlande fart. Sjostakovitj skrev sin andra pianokonsert till sonen Maxim som uruppförde verket på sin 19-årsdag den 10 maj 1957.

© Staffan Storm

JEAN SIBELIUS

Symfoni nr 1

Innan den 43-årige Johannes Brahms fullbordade sin första symfoni hade han noga förberett sig genom att bland annat skriva två stora orkesterserenader. På liknande sätt väntade Jean Sibelius till sitt trettiofjärde levnadsår innan han gav sig i kast med den krävande symfonigenren. Han stod då väl rustad med två verk som mycket väl skulle ha kunnat försvara titeln 'symfoni'. Även om de inte numrerats är Kullervo (op 7) och Lämminkäinensviten (op 22) två storslagna, flersatsiga orkesterverk med inspiration från det finska nationaleposet Kalevala. Dessa verk vägde tungt när finska staten vid den här tiden beslutade att ge sin mest lovande tonsättare livstids pension. Debussy hade just förklarat att symfonin var död som genre och uttömd på resurser. Men nu var Sibelius mogen att ge sig på den och han skulle visa att det fortfarande gick att skapa livskraftiga och starkt personliga kompositioner i denna form. När han år 1898 påbörjade symfonin markerade han genom att skriva 'nr 1' att detta var början på något nytt.

"Mina symfonier är musik, koncipierad och utarbetad i musikaliska termer och utan något litterärt underlag. Jag är inte litterär musiker; för mig börjar musiken där orden upphör..." Förklaringen var nog nödvändig, men hindrade ändå inte samtiden från att föreställa sig åtskilliga händelser ur Kalevala också i symfonin. Men detta är lyssnarens ensak, för tonsättaren har själv inte angivit något som helst utommusikaliskt innehåll. Må så vara att man inte kan följa något detaljerat program, men nog finns både forntidsskymning och nordiska skuggor i musiken.

Sibelius skrev sin första symfoni på Mattila gård i Kervo, tre mil norr om Helsingfors, och den lantliga naturen kan ha påverkat

Första rynkan...
Symfoni nr 1 1899

Sibelius 7 symfonier
- en berättelse om
cigarren och de sju
rynkorna i pannan.

Kari Suomalainens
berömda teckning
publicerad i Helsingin
Sanomat 1954

tonspråket. En ensam klarinett, ledsagad endast av pukans dova muller, ger intrycket av ett ödsligt hedlandskap i verkets inledande Andante. Men när första satsens energiska Allegro väl sätter igång, gör sig ett vitalt huvudtema gällande i violinerna, och snart kommer ett lysande sidotema i soloobo, imiterat av flöjter och klarinetter. "Om det är sant som det sägs att sidotemat ger det säkraste utslaget av tonsättarens kunnande, då har Sibelius bestått provet med glans", skrev en imponerad kritiker. Andra satsen är inåtvänd och grubblande. En svärmodig melodi ger den en elegisk grundstämning mot vilken det rytmiskt strama scherzot kontrasterar. Dess triodel innehåller däremot drömska naturbilder. I finalen återkommer första satsens ödsliga klarinettema, nu i mäktiga, unisona stråkar. Fridsamma hymner växlar med mer hetsiga partier. Det är passionerad musik. Sibelius fick tidigt och med växande irritation antydningssvis höra att Tjajkovskijs Pathétiquesymfoni stått modell. Den hade faktiskt spelats i Helsingfors både 1894 och 1897, så visst kan det ligga något i detta. När första symfonin uruppfördes med Sibelius själv som dirigent den 26 april 1899 mottogs den med ovationsartade bifall. Det skulle bara dröja två år innan han fortsatte framgångarna med den andra symfonin.

© Stig Jacobsson

LÅT MALMÖ SYMFONIORKESTER FIRA HELGERNA MED DIG

Midvinter

Mikael Samuelson blir vår följeslagare i den gnistrande midvinternatten med berättelser, sång och poesi.

Malmö SymfoniOrkester
Andreas Hanson, dirigent

Torsdag 2 december 19.30

Fredag 3 december 19.30

250 kr. Glögg i pausen

Nalles Julkonsert

Julkul med Nalle och Jan-Åke Hillerud
Sta'ns längsta luciatåg med kör och solister från kulturskolan i Lund.

Lördag 18 december kl 12,14 och 16. 100 kr

Söndag 19 december kl 12,14 och 16. 100 kr

Nalle för Alla

Vid köp av biljetter till både
Midvinterkonserten och
Wienergalan ger vi 20%
rabatt och bjuder
på pepparkaka i
biljettkassan

mso.se
040-34 35 00

MALMÖ
SYMFONI
ORKESTER

Nyårskonsert

Nyårsfest i Konserthuset med operapärlor och några av våra just nu mest uppmärksammade sångsolister. Vi skålar in det nya året med MSO och Tobias Ringborg.

Fredag 31 december kl 14.00 & 17.00

Ida Falk Winland sopran

Joachim Bäckström tenor

Nyårsmatiné kl 14 förkortat program utan paus. 350 kr

Nyårskonsert kl 17 med bubbel i pausen. 480 kr

Wienergala

Onsdag 5 januari kl 15 & kl 18

Med festliga toner och musik av Strauss och de andra valskungarna inleder vi det nya året. Sångfågeln Hannah Holgersson från Höör är lika övertygande vad hon än sjunger, inte undra på att hennes karriär gått spikrakt uppåt.

Hannah Holgersson sopran

Lars Walldov presentatör

Malmö SymfoniOrkester under ledning av Wienerfilharmonikernas

elegante konsertmästare Rainer Honeck.

Wiener matiné kl 15.00 förkortat program utan paus. 220 kr

Wienergala kl 18.00. 300 kr

